

THEOLOGICKÁ ŠKOLA SVĚTOVÉHO SVAZU PRO SVOBODNÉ KŘESŤANSTVÍ A NÁBOŽENSKOU SVO- BODU V KODANI V SRPNU 1934.

Světový svaz zabýval se již delší dobu myšlenkou založení stálou mezinárodní theologickou školou v některém městě s vynikající theologickou fakultou svobodného směru. Byly to pouze nesnáze rázu technického, jež nedovolily tuto dobrou myšlenku realizovati. Letos u příležitosti jedenáctého kongresu Světového svazu v srpnu v Kodani rozhodnuto učiniti první praktický pokus s čtrnáctidenním theologickým kursem, na němž by přednášeli vynikající odborníci z různých církví. Kurs měl posílit svobodný protestantismus v současné době, zároveň však měl vzbuditi mezi mladými duchovními a studenty theologie zájem o práci Světového svazu pro svobodné křesťanství, aby ti mohli jednou nejen s nadšením, nýbrž i s dobrou přípravou a uvědoměním spolupracovat na slibně se rozvíjejícím díle. S těmito úmysly konány přípravy pro letní kurs a získání také dobrých odborníků. Účastníků se přihlásilo přes třicet, většinou mladých duchovních z Evropy a Ameriky, kteří se také všichni sjeli do Kodaně k 30. červenci t. r. Z mladých duchovních československé církve navštěvovali kurs: dr. M. Novák, O. Rutrle, V. Šustr a K. Vít. Čtyři duchovní byli na kursu také z Rumunska. Méně zástupců bylo ze Spojených států amerických, Dánska, Holandska, Švýcarska a Maďarska. Z Německa nepřišel vůbec nikdo. Profesor H. Hermelink z marburské university, který měl přednáseti o dějinách svobodného protestantismu, musil svou účast na kursu i kongresu odřici skoro v poslední chvíli a bylo štěstím pro sekretariát svazu, že nalezl rovnocenného odborníka církevních dějin v profesorovi Lindeboomovi z university v Groningen. Nepřítomnost delegátů z Německa a z Francie ulehčila jazykové nesnáze. Hlavní řeči byla angličtina, kterou většina účastníků dobře ovládala, nebo jí aspoň rozuměla.

Přednášky se konaly v posluchárně theologické fakulty kodaňské university vždy dopoledne od 10 do 11 hodin a odpoledne od 16 do 17 hodin. Po přednáškách byly diskuse.

Zahajovací proslov měl dne 30. července prof. Dr. L. J. van Holk, sekretář světového svazu. Ve své řeči zdůraznil nutnost spolupráce mezi svobodnými církvemi na vybudování moderní theologie, která by byla schopna ovlivnit praktický život lidský, kdežto dosavadní theologie byla tradicionální a neplodná.

První týden přednášel dopoledne profesor harvardské university (USA) J. A. C. Fagginger-Auer o hodnotících soudech v náboženství (Value Judgements in Religion) a odpoledne docent kodaňské university Dr. H. Mosbech o důležitosti archaeologie pro biblické badání.

Fagginger-Auer snažil se ve svých šesti přednáškách pře-

svědčiti posluchače, že „*hodnota jest jen dojem* (Eindruck, Impression) a že není nic trvalého, neboť jako dojem náleží jen tomu okamžiku, v němž ten dojem máme. Náš život jest jen řadou dojmů hodnot, jejichž význam závisí na jejich intenzitě. Z tohoto všeobecného posudku nejsou vyňaty hodnoty náboženské a etické; i ony jsou osobními, individuálními dojmy. Paradoxní při tom je, že hodnoty náboženské i etické jsou sdělovány, ba mohli bychom říci, že, mají-li být hodnotami, musí být sdělitelnými. Fagginger-Auer vysvětluje to faktem, že náboženské hodnoty mají co činiti s *obecnou zkušeností* („They must have something to do with a common experience“, v přednášce 3. VIII.).

Má-li náboženství být hodnotou, musí být problém náboženský znovu přezkoumán a základem tohoto přezkoumání musí být lidská zkušenost a lidský hodnotící soud.

Přednášky prof. Faggingera-Auera získaly hodně dokonalým přednesem a delšími diskusemi, v nichž však přednášející nemohl podle mého názoru své stanovisko úplně obhájit a musil si pomáhati často autoritativním tvrzením.

Docent Dr. H. Mosbech měl čtyři přednášky. Dvakrát promluvil o vykopávkách na zříceninách synagogy v Kapernaum, kde spolupůsobil s prof. A. Altem z Lipska. Tato přednáška byla doprovázena pěknými světelnými obrazy.

Dvě hodiny přednášel o *biblických mravech a zvycích* v dnešní Palestině.

Dvě přednášky měl prof. Aa. Bentzen z university v Kodani na téma: *Biblické badání a náboženská výuka*. Bentzen se staví proti zatajovací metodě a žádá, aby dětem ještě před konfirmací byla většina biblických literárně-kritických problémů vysvětlena, aby děti nebyly nesprávně poučovány od protináboženských agitátorů. Zároveň s tímto návrhem musil ovšem probrati více praktických otázek, hlavně jakým způsobem sdělovati dětem problémy náboženské na nižších stupních školního vyučování.

Druhý týden od 6.—11. srpna přednášeli: dopoledne prof. dr. J. Lindeboom z university v Groningen (Holandsko) na téma „*Dějiny svobodného protestantismu v 19. a 20. století*“ a odpoledne prof. Alois Spisara na téma „*Současná krise církvi a stará víra*“.

Pro všechny účastníky kursu byly zajímavé zvláště přednášky prof. Spisara, který uvedl nejdříve příčiny dnešní krise v církvích, promluvil o nutnosti a možnosti nové formulace křesťanského učení a poslední dvě hodiny věnoval formulaci křesťanského učení podle československé církve. Spisarovy přednášky byly hojně navštíveny a diskuse byly velmi živé, protože posluchači, většinou ze zemí se staletou protestantskou tradicí, nemohli se dobře vžítí do našich církevních poměrů a do našeho stanoviska. Ti, kdož viděli někdy naše bohoslužby, považovali

nás za velmi blízké katolické církvi, jiní myslili, že jsme církví státní, vydržovanou ze státních prostředků.

Myslím, že se nám všem společně podařilo, ať už v diskusích nebo v soukromých rozhovorech vysvětliti podstatu našeho učení a získati nám vynikající přátele.

Dnes, kdy letní kursy jsou již za námi a my na základě vlastních zážitků můžeme vysloviti svůj soud, musíme říci, že první pokus se zdařil na sto procent. Kurs byl velkým úspěchem na poli sblížení církví. Duchovní kontakt mezi různými zeměmi byl navázán prostřednictvím mladé generace duchovních a studentů.

S vědomím, že nejsme sami v světě, stojíme mnohem pevněji na svém pracovním místě.

M. N.

Ve dnech 14.—19. srpna t. r. byl pořádán v Kodani 11. mezinárodní sjezd Svazu svobodných církví. Referát přineseme v příštím čísle Náboženské revue.

R.

ROZHLEDY PO PÍSEMNICTVÍ.

REFERÁTY.

Jan B. Čapek: *Československá literatura toleranční 1781—1861*, I./II., 1933. Čin, Praha, stran 386 a 467, cena brož. 114 Kč, váz. 138 Kč.

Abychom mohli správně posuzovat přítomnost, rozvážně v ní tvořit a šťastně připravovat budoucnost naší církevní a vůbec kulturní práce, je nutno dobře ohledávat i základy a znáti podmínky pro ni. Z generačního rozboru minulosti poznává se psyche národa. Nevšedního významu pro nás jest znáti: v jaké míře a podobě se dochovalo dědictví české reformace jako „skryté semeno“ přes těžké doby násilné protireformace do doby Josefa II., jenž svým tolerančním patentem 1781 udělil konečně jakou takou náboženskou svobodu. Prospěje nám nemálo, když poznáme, jaký význam mě-

lo evangelictví pro větší nebo menší část národa pro jeho obrození, jakou inspiraci přineslo, jak přispělo k myšlence národní jednoty, která prospělo duchovnímu a literárnímu životu. Nemůžeme tvrdit, že by doba od tolerančního patentu byla po stránce náboženské a literární tak obzvlášť známou, a přece je dobou pro poznání po obě stránce i v ohledu československé jednoty historických zemí i Slovenska navýsost významnou.

Ten záslužný a obtížný úkol vytkl si známý vědecký pracovník z řad čsbr. církve evangelické dr. J. B. Čapek v uvedeném díle. S plným úspěchem podal nám obraz toleranční literatury od Josefova tolerančního patentu až do vyhlášení rovnoprávnosti evangelíků s katolíky